

Nr 112

Av herrar Nestrup och Braconier, *angående tillsättningen av folkskollärartjänster i lönegrad Ce 23 vid allmänt läroverk och jämförlig skolform.*

Att motsättningarna mellan folkskollärarna och läroverkslärarna skulle utjämnas hoppades säkerligen departementschefen på, när han till vårriksdagen 1954 lade fram förslag om inrättande av folkskollärartjänster i lönegrad 23 vid läroverk m. fl. högre skolor.

Hur har det nu blivit i verkligheten? Aldrig har väl spänningarna mellan folkskollärarna och läroverkslärarna varit större än nu och just på grund av 23-tjänsterna. Det unika i situationen är att denna skärpning av motsättningarna, vilka under senare år visat en klar tendens att avtaga i styrka, drivits fram genom åtgärder av statsmakterna.

Det förhåller sig nämligen på följande sätt. Riksdagen 1954 var enig med departementschefen, att folkskollärartjänsterna i lönegrad 23 vid de högre skolorna skulle fördelas jämnt över landet, så att utvecklingen inte skulle bli den, att de mindre eftersökta skolorna skulle få nöja sig med 23-lärare, medan de mer attraktiva skolorna skulle dra till sig en relativt större del av de yngre akademikerna. Att en sådan utveckling borde undvikas, därom var väl de flesta ense. Men vi tror inte, att riksdagen hade tänkt sig att dess anslutning till principen om jämn fördelning skulle få den följden, att fil. magistrarna eller andra ämneslärare — ofta i extra ordinarie anställning — skulle skickas i väg från den skola, där de tidigare tjänstgjort, för att bereda plats för en folkskollärare i lönegrad Ce 23. För varje Ce 23-tjänst som inrättas och tillsättes med 23-lärare, uppstår risk att tidigare anställd lärare får lämna skolan, dvs. i realiteten att han måste avskedas. 23-tjänsterna har ju inrättats på bekostnad av akademikernas arbetsområde i den högre skolan. Det är knappast att förvåna, att läroverkslärarna — och då inte bara de yngre — reagerar mycket kraftigt inför en situation, där det anses naturligt att en tidigare anställd, kvalificerad lärare får ge sig av från sin arbetsplats för att ge utrymme för folkskollärare i lönegrad 23. Det kan inträffa — och har enligt uppgift faktiskt också inträffat — att en folkskollärare, som studerat vidare fram till en fil.mag.-examen, »trängts ut» från sin anställning av en folkskollärare behörig till 23-tjänst. Onekligen ett förbluffande resultat av en dyrbar akademisk vidareutbildning! Särskilt i en tid, då samhället sökt på alla sätt stimulera rekryteringen till läroverkslärarbanan.

Frågan om 23-lärarna och akademikerna uppmärksammades redan våren 1955 i riksdagen och pressen. Med anledning av ett anförande av herr Ohlonden 18 maj 1955 i första kammaren meddelade departementschefen, att bestämmelser höll på att införas, som skulle förhindra, att akademiskt ut-

bildade lärare tvingades bort från sina skolor. Därmed trodde riksdagen säkerligen, att denna sak var ur världen. De anvisningar av skolöverstyrelsen, som Kungl. Maj:t sedan godkände, visade sig emellertid inte göra slut på den olustiga situationen. Dessa anvisningar skyddar nämligen från »utträngningar» endast en liten kategori icke-ordinarie läroverkslärare — omkring 200 personer. Då det finns mer än 2 000 icke-ordinarie lärare i läroämnena vid de högre skolorna, av vilka ca 1 600 är fil. magistrar, är det tydligt att de yngre läroverkslärarna i gemen har anledning att känna sina anställningar hotade av 23-lärare.

Alla dessa slitningar skulle lätt kunna undvikas, om folkskollärare i lönegrad 23 förordnades vid en skola endast då skolan behövde nyanställa lärare. Produktionen av 23-lärare är så begränsad och behovet av nyanställningar så stort, att de relativt få 23-lärare, som önskar anställning vid de högre skolorna, med visshet kan få sådan utan att principen om jämn fördelning av 23-tjänsterna rubbas. Det kan nämnas, att höstterminen 1955 ca 550 Ce 23-tjänster fanns inrättade vid de högre skolorna. Av dessa var 210 (38 %) besatta med 23-lärare. Återstoden, ca 340 tjänster (62 %), uppehölls av icke-ordinarie adjunkter och ämneslärare m. fl. Av de 210 23-lärarna var 62 % dispenserade från vidareutbildning m. m.

Enligt vår mening bör nu rådande förhållanden på detta område inte längre få bestå. En så genomgripande förändring av en arbetsmarknads struktur som 1954 års riksdagsbeslut att de lägsta realskoleklasserna skall överföras från akademiker till 23-lärare kräver varligt handlag under övergångstiden.

Vi får därför hemställa,

att riksdagen beslutar uttala, att folkskollärartjänst i lönegrad Ce 23 vid allmänt läroverk och jämförlig skolform skall tillsättas med 23-lärare endast då skolan behöver nyanställa lärare.

Stockholm den 24 januari 1956

Nils Nestrup

Jean Braconier

Nr 113

Av herr Nestrup, om inrättande av en laboratorbefattning i elektroteknik vid universitetet i Uppsala.

(Lika lydande med motion nr 95 i Första kammaren)

Stockholm den 24 januari 1956

Nils Nestrup